

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Sectio I. Varia discutiuntur circa naturam, & notionem hæresis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

DISPUTATIO VIGESIMA SEXTA.

De hæresi & apostasiâ.

EX tribus infidelitatis speciebus Disputatione præcedente, sectione secundâ, numero secundo enumeratis hæresim diximus esse gravissimam, cum iis, qui in hoc vitium incidunt, & major sit rerum ad Fidem spectantium notitia, & clarior divina auctoritatis, ac locutionis propositio, ex quo fit ut gravius peccent se primâ veritati mysterium aliquod revelanti non submittendo, & intellectum captivando in obsequium Fidei. Nunc ergo in quo hujus vitii enormitas consistat declarandum, ejusq; natura ac proprietates explicanda.

SECTIO PRIMA.

Varia discutuntur circa naturam, & notionem hæresis.

I. Quid nomine hæresis intelligatur.

QUAMVIS hæresis, si nominis etymologiam spectemus, idem sonet ac peculiarem, vel unius per se electionem, vel plurium in rem aliquam seu opinionem sive bonam sive malam consensum & conspirationem, & qui hoc modo inter se conspirant vocari eadem ratione possint hæretici: propriè tamen hæc vox denotat aberrationem à verâ Fide, communique orthodoxorum circa articulos ad religionem spectantes consensione.

II. Hæresis & secta, etiam in bonam partem in verum accipiuntur.

Est ergo hæresis latè dicta idem quod secta, nec in malam tantum, ut dixi, sed etiam in bonam partem accipitur. Hinc Cicero in Paradoxis: Cato, inquit, *perfectus (meâ sententiâ) Stoicus, & ea sentit, qua non sanè probantur in vulgus, & in eâ est hæresis, que nullum sequitur florem orationis, neque dilatat argumentum.* Idem in Verrem: *Horum, inquit, nos hominum sectam atque institutionem prosequimur.* Hinc etiam olim variâ dicebantur esse Philosophorum sectæ, quæ & in seipsis virtutis exercitationem profitebantur, & operam dabant, ut alios ad honestatem morum, vitamque rectè instituendam inducerent. Deinde ipsemet Apostolus Act. 24. & 26. nomen *secta* in bonam partem accipiebat: sicque sacris juxta ac profanis scriptoribus familiare olim fuit vocem illam hoc modo accipere. Jam verò longus in Ecclesiâ usus obtinuit, ut nec hæresis nec *secta* nomen in bono sensu sumatur, imò & ipsemet Apostolus I. ad Corinthios cap. II. v. 19. hæresis nomen in malam partem accipiebat, Oportet, inquit, & hæreses esse, &c. quo etiam modo vox hæresis & *secta* ab Ecclesiâ jam usurpa-

R. P. Comptoni Theol. Scholast. Tom. II.

tur; qua proinde de causâ *secta* à secando deducitur, quod hæretici religionem, quam catholici indivisam servant, secant ac dividant, indeque dicuntur *sectarii*: unde etiam ad Galatas cap. 5. inter vitia, quæ è cælo excludunt, numerantur *secta*.

Ex doctrinâ itaque S. Thomæ hic, quæst. 10. art. 5. & quæst. 11. art. 1. & 2. & alibi definiti hæresis potest, quòd sit error pertinax, verâ Fidei contrarius, in eo qui Fidem aliquando fuerat amplexus: quas ultimas particulas addo ob dictâ Disputatione præcedente, sect. 2. num. 2. ubi in triplici illâ divisione infidelitatis in *Paganismum, Iudaismum, & hæresim*, dixi ad hanc requiri ut Fides aliquando fuerit suscepta. Sicut verò Fides, quamvis in actu intellectus consistat, ut tamen est virtus, ad voluntatem etiam pertinet, & ejus actum includit, idem è contrario est de hæresi, quæ ut sit peccatum debet esse voluntaria; si enim quis in re aliquâ ad Fidem spectante erret ex ignorantia invincibili, non est hæreticus, nec dici potest committere peccatum hæresis.

Pertinacia verò hæc est voluntas resistendi doctrinæ Ecclesiæ, seu Fidei Catholicæ, nolendo scilicet judicium suum Dei, vel Ecclesiæ auctoritati subjicere, seu ut loquitur S. Augustinus lib. 4. de Baptismo, cap. 16. ut eligat potius Ecclesiæ resistere, quàm à propriâ sententiâ recedere, quod etiam ex S. Hieronymo, & aliis Patribus desumitur, idemque cum S. Thoma tenent omnes Scholastici. Ratio autem est clara; quantumvis enim quis, etiam circa doctrinam Ecclesiæ, & Fidei articulos erret; si tamen ita animo comparatus sit, ut si sciret contrarium ab Ecclesiâ doceri, opinionem illam suam relinqueret, nullus hunc censet esse hæreticum. Hinc ergo aperte deducitur, ut quis sit hæreticus necessariam esse pertinaciam, seu obstinatum animum se judicio Ecclesiæ non submittendi. Hinc tamen non sequitur, ut quis habeat hujuscemodi

III.

Qua sit hæresis propriè sumpta definitio.

Ut Fides, ita & hæresis partim ad intellectum, partim ad voluntatem pertinet.

IV.

Quæ & quævis pertinacia ad hæresim requiratur.

Ut quis sit hæreticus, debet obstinate resistere judicio Ecclesiæ.

Tom. II.

Vnico momento committi potest peccatum hæresis.

V. Peccatum hæresis cum ignorantia esse potest, non tamen ex ignorantia.

VI. Ignorantia antecedens non est peccatum.

VII. Ignorantia etiam vincibilis, imo affectata excusat ab hæresi.

Peccatum hoc ignorantia non est contra auctoritatem Ecclesiæ, sed obligationem sciendi.

contumaciam, requiri moram temporis, si enim sufficientem habeat cognitionem, quod Ecclesia aliquid credendum proponat, poterit uno momento contumaciter ei resistere, & incurere peccatum hæresis.

Hæresis ergo, licet cum aliquâ ignorantia esse possit, non tamen ex ignorantia, potest nimirum esse cum ignorantia concomitante, non tamen ex antecedente. Prima pars probatur; quantumcunque enim quis nesciat hunc vel illum articulum ab Ecclesiâ credendum proponi, si tamen dicat, etiam Ecclesia hoc prohiberet, illud nihilominus amplecterer, hic est animo hæreticus, estque refractarius, contumax, & rebellis Ecclesiæ: sicut si quis cernens feram, sagittam in eam emitteret, & occideret, animo tamen ita affectus, ut dicat, etiam si esset homo, idem facerem, hic animo committeret homicidium.

Secunda verò pars dicti, numero præcedente positi, hæresim scilicet, non posse esse ex ignorantia antecedente, constat; quando enim quis ex ignorantia in errorem aliquem contra Fidem incidit, non habet contumaciam, ad hæresim requisitam; qui siquidem non novit errorem illum suum esse contra Ecclesiam, non obstinate resistit Ecclesiæ, nec suum iudicium iudicio illius pertinaciter anteponit, pertinacia autem, ut ostensum est, ad peccatum hæresis est essentialiter requisita.

Idem dicendum existimo, etiam ignorantia illa sit vincibilis, seu culpabilis, imo affectata: quamvis namque is peccet, quod negligat aut nolit scire quid Ecclesia hac in re sentiat, non tamen committit peccatum hæresis, hoc siquidem peccatum non est contra auctoritatem Ecclesiæ, per illud siquidem non refragatur Ecclesiæ, cum ignoret, quamvis culpabiliter, Ecclesiam docere contrarium, sed vel propter difficultatem aliquam aut laborem in inquirendo, quæ hac in re sit mens sententiam, diligentiam debitam non adhibet: hoc tamen non obstante, ubi sufficienter intellexerit opinionem illam suam esse contrariam iudicio Ecclesiæ, paratus esse potest ad eam relinquendum, & se submitendum Ecclesiæ, sicque non est hic pertinacia, & consequenter, neque hæresis. Est ergo hoc peccatum contra obligationem sciendi, quod scilicet non inquirat, cum tamen teneatur, aut etiam ex proposito nolit inquirere. Ignorantia proinde affectata, etsi auget peccatum illud in ratione voluntarii, non tamen illud transfert in rationem hæresis; ad hanc enim, ut sæpe diximus, requiritur pertinacia, seu contumax resistantia iudicio Ecclesiæ; hic nihilominus nescit, quamvis voluntariè & culpabiliter, hanc esse mentem Ecclesiæ.

SECTIO SECUNDA.

Resolvuntur quæstia quadam circa naturam hæresis.

I. Si in omnia peccata hæresis in gravitate aequalis.

QUÆRES, Utrum omnes hæreses sint æquales? Certum esse videtur, peccata hæresis alia aliis esse graviora, ex variis enim capitibus crescere aut decrescere potest hæresis gravitas, ex maiore scilicet libertate, pertinaciâ, metu extrinsecus incusso, maiore vel minore credendi difficultate, & similibus. Gravius item peccaret extensivè, qui plures, vel etiam omnes libri alicujus canonici propositiones negaret, quam qui solum negaret unam.

Hac in re, loquendo formaliter, existimo omnes hæreses esse secundum se æquales. Ratio est, turpitudinem ac deformitatem hæresis in hoc sita est, quod quis Deo per Ecclesiam loquenti adhibere Fidem nolit, sed tum ejus, tum Ecclesiæ auctoritatem contemnit. Dignitas ergo obceptorum ad hoc parum deservit; æque enim Dei per Ecclesiam loquentis auctoritatem ac veracitatem contemneret, qui negaret Evam ex Adami costâ fuisse formatam, aut Abelem à Caino interfectum, & alia hujusmodi à Deo revelata, ac qui negaret Deum esse Trinum & alia. Unum: quamvis materialiter unus actus hæresis esse possit pejor alto.

Quæres secundò: An deliberatè & pertinaciter dubitans in Fide sit hæreticus? Negat Canon libro 12. de locis, cap. 9. ad quartum. Sanchez libro 2. in Decalog. cap. 7. num. 12. Tannerus & alii. Contraria tamen sententia affirmat Christianum, qui deliberatè & contumaciter dubitat in materia Fidei, esse hæreticum: ita S. Thomas 1. parte, quæst. 32. art. 4. & hic, quæst. 11. art. 1. & 2. ubi etiam Caietanus, Bannez, Aragon. Gabriel in 4. Distinct. 13. art. 1. & in 3. Distinct. 23. quæst. 2. art. 1. Suarez hic, Disputat. 19. Sect. 4. num. 10. Hurtado Disp. 80. Sect. 4. §. 21. Coninck Disp. 18. dub. 7. n. 102. Lugo hic, Disp. 20. Sect. 1. num. 17. & alii.

Notandum, dubium circa Fidem duobus modis posse contingere: primo ita ut positivè iudicet mysteria Fidei esse incerta, sicut autem deliberatè & pertinaciter dubitantem nullus dubitat quin sit hæreticus, cum hoc iudicium sit error positivus contra Fidem. Alio modo contingere potest dubium circa res Fidei, dum nimirum quis ob motiva contraria motivis Fidei, quamvis positivum illum errorem non eliciat, omnem tamen actum seu iudicium obstinatè suspendit, & vocatur dubium negativum. Hanc ergo suspensionem pertinacem auctores primo loco citati, etsi fateantur esse grave peccatum, aiunt nihilominus non esse hæresim: alii verò affirmant, adduntque si pertinax hæc illius suspensio aliis innotescat, illamque signo aliquo externo manifestet, eum incursum pœnas hæreticis statutas.

Inter hos duos procedendi modos mediâ incedendum viâ existimo. Dico itaque eum, qui hoc pacto negativè circa ea, quæ credenda proponuntur, dubitat, omnem scilicet actum ob motiva Fidei contraria deliberatè & contumaciter suspendendo, non esse propriè & physicè hæreticum, quia ille tantum est hoc modo hæreticus, qui errat in Fide, hic autem nullum habet errorem contra Fidem, cum omnem actum erroneum suspendat, sicque nullum habet actum contrarium Fidei. Dicit nihilominus potest fundamentaliter & inchoativè hæreticus; qui enim ultro hac ratione de rebus ad Fidem spectantibus dubitat, jam est in gradu proximo dubitationis positivæ. Dicit etiam potest hæreticus interpretativè; sicut namque is, qui purè omittit velle audire Sacrum, ita qui deliberatè suspendit omnem iudicium circa certitudinem rerum Fidei, censeretur potest interpretativè iudicare illas esse incertas, quod secundum omnes, ut numero 11. diximus, est positivè errare contra Fidem.

Quæres tertio: An qui assensu probabili, seu opinativo crederet articulum aliquem Fidei, incidere in hæresim; hic enim dubius esse videtur de re ad Fidem spectante, omnis quippe opinio includit

II. Hæresis omnes in ratione hæresis sunt formaliter æquales.

Materialiter una hæresis esse potest pejor alia.

III. An delib. rati dabit in Fide sit hæreticus.

IV. Dubium circa res Fidei dubius non potest contingere.

Dubium situm in materia Fidei, & dubium negativum.

V. De Fide deliberatè dubitans negativè non est propriè & physicè hæreticus.

Est inchoativè, imo interpretativè hæreticus.

VI. An actum opinativum circa res Fidei eliciens incurret hæresim.